

Soča

Izhaja vsak petek o polnine in velja s prijedoma "Primorac" in "Gospodarski List" vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom posajana:

vse leto . . . . . gld. 4-40.
pol leta . . . . . 2-20.
četr leta . . . . . 1-10.

Za tiste dežele toliko več, kolikor je verja poština.

Blelavenci in drugimi manj premožnim novim naravnim naravnim značilom, kdo se oglaše pri upravnosti.

"Primorac" izhaja v vsakih 14-dnih obesenih z niznimi časopisi "Nočinimi" Številkami.

"Gospodarski List" izhaja in se prilagaja vsaki mesec v obsegu 16 strani. Kadrije v petek praznik, izdega listi že v četrtki.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Volilna reforma.

V Ljubljani, dne 9. maja.

Najvažnejša zadeva, ki čaka sedanji parlament, je volilna reforma. Ta stvar je velike važnosti tudi za nas Slovence, upam se tudi, da večje važnosti nego parafelje na kakršnemkoli, katere način moralo močno podprtih kosovskega vlada, če jo bodo zvezlo podprtih, nej drugemu tudi pri vrojenju valube. Krivčni volilni red je najtež krov vseh krivie, ki jih trpimo Slovani v obeh državnih polovicah. Ako bi imeli drugačen volilni red, bi se nam že davno te bilo treba boriti za narodno jednokopravno v soči in uradu. Slovani bi v državnem zboru imeli večino in dajali bi si zakone, kakršni bi učajali nam.

Slovani smo v večini v tej državni polovici, pa tudi v ogerski, in pravičen volilni red bi nam mčl. pripomogel, da se ta večina pokaze tudi v parlamentu. Tauflejeva volilna reforma se nikakor ni bila ideal, ali vendar bi Slovanom pripomogla do večje veljave. Pred vsem bi se z njo se ne bila popravila sekajna krivčna razdelitev volilnih okrajev. Kot enem državnik je prof. Taufle to izpostil iz svojeza načrt volilne reforme, ker in posledi z načadno večino ne bi mogel zbor skleniti novega volilnega reda. Njegova volilna predloga je obespečila vse, kar je z načadno večino moglo skleniti. Ako bi se konzervativci ne bili vladu postavili po robu, pa bi se ta volilna reforma bila vspregla. Posledica pa mu bi bila, da bi bila združljena temu-skladljiva stranka.

Tauflejeva volilna reforma bi pa bila še le začtek daljšim konjam. Ko bi bila združljena načrta liberalcev, bilo bi že dobiti dvetretjinsko večino za odpravo sedanjih kurij in za novo razdelitev okrajev. To je bilo baš najbolj povelen, da so veleposesniki z grofom Hohenwartom napovedali vojsko grofu Taufleju in njegovim volilnim reformam, ker so se bili za svoje privilegije. Za nas Slovence je baš zaradi tez Tauflejeve volilne predloga bila posebne važnosti in je obizolovati, da je propadla. Reči moramo, da manjši pri nas niso dovolj znali cestiti tez Tauflejevega koraka in se je še večji mestni zastop le nekako posplojno izrekel za tico.

Kako da se sedaj izvrši volilna reforma, ne vemo. Govorili smo že o raznih načrtih in jih dostopno očenili. Ali nohen predlog nima upanja, da dobije večino. Ker je po želji kontra, da se razsiri volilna pravica, bode se konzervativci večino bilo zoper moralna početi s tem upravljanjem. In grof Hohenwart ima že načrt, da pomaga izvršiti te načrt. Grof Hohenwart je vspod grofa Taufleja, zato je pri moralu zavzemal, da izvrši te načrt. Tukaj gre za njezino iten, kakor državnik. Ako ne najde izčasa, je kontra njegove politične slabe, in vse žigabili vero v njegovo toli proslavljeno politično močnost.

Vsi-korodni grof je že bil pričel z jednim predlogom, ki pa skoro pri nohen stranki ni načel tudi ga gospod. Sunki je bil baje precej navdušen zanj. Ta predlog je sedaj že pokopan. Sedaj pa nasi grof Hohenwart priči z nočnim predlogom, ki mora najde nekoliko ugodnejšo sodbo.

Govori se, da bode predlagal, da naj se ohranijo sedanje kurije, ali vsem pa naj se jednokomerno pomanjša število poslanec. Neko govorilo število poslanec, naj bi se pa volilo po obeni volilni pravici. Reči moramo, da v nekem oziru nam to načelo učaja. Seveda bi število poslanec, ki bi se volilo po obeni volilni pravici, ne smeli biti manjši nego število poslanec sedaj obstoječih kurij. Posledišči stanov imajo pač dovolj jamstva za svoj upliv v tem, da volijo steni polovico poslanec. Seveda odločno bi pa morali oporekat temu, ko bi se le kakih 50 ali 80 poslanec imelo voliti po obeni pravici.

Ker bi se premenilo število poslanec v vsaki kuriji, bode treba nove razdelitve okrajev in baš v tem leži težišče tega volilnega načrta. Če se ugodno razdeli volilni okraji, bode Slovanom z novo volilno reformo dosti pomagan, a če se neugodno razdeli, pa ulegnemo priti še na slabše nego smo sedaj.

Mej drugim se govori, da državni zbor le določi načela za volilno reformo, podrobnosti pa prepusti deželnim zborom.

Za tako izvršitev volilne reforme bi se vedala bili v prvi vrsti Poljaki. Mi Slovenci se pa pač ne moremo ogreti za tako volilno reformo. Izimsi kranjskega nitamno v nobenem

deželnem zborni večine, a v deželnem zborni goriskem ste obe stranki enako močen. Lahko si mislimo, kako bodo volilne kraje razdeljevali deželni zbori koroški, stajerski in istrski. Bojim se, da po takih volilnih reformah Slovenci zdobimo še nekaj mandatov, a nobenega ne pridobimo, ako bodo deželni zbori izvajali volilno reformo. Porabiti moramo zato, ves svoj upliv, da tako volilno reformo preprečimo. Ker pojde vladu težko za dvetretjinsko večino, bodo morala baš slovenski glasovi odločevali in huda odgovornost zadele nase poslatnice, ako ne porabijo svojega upliva.

Ce volilna reforma za nas neugodno izpade, potem si ne bodo mogli več posmagati. Nemci postanejo potem se vse drugare prezveni, ako se jim posreči, da si obrazijo svoje pravstvo. Potem nimamo nista, da bi nam se kaj dovolil. Zaradi načuge usoda Slovakov na Ogerskem. Zaradi tega je dolžnost vseh slovenskih rodoljubov, da obravijo vso pozornost volilni reformi, kajti kakor si bodo morali postiljati, takoj bodo morali ležati.

Konec komedije.

Državni poslanci so, predno so odšli na banko in ne posluje, dovolili vlasti, da sine iz proteta spraviti za 200 milijonov drž. bankovcev, ali z drugimi besedami, da sine za toliko neobresljivega državnega dolga spremeni v obresljivega, da zoper zdiže kaj začetnico.

Kakš skodljiva je ta stvar avstrijskemu prebivalstvu, kaže že bo, da sprva je ni morda zagovarjati noben posamec. Celotni tisti, ki so iz političnih ozirov bili pripravljeni za vladne predlage glasovati, so se stramovali za nje govoriti. Tako so ob začetku razprave bili vpisani samo profi-governiki, le s tezavo so dobili nekateri governiki, da so stvar zagovarjali.

Zagovornikom se je pa videlo, da so v največji zadregi za stvarne razloge. Bavili so se le s političnimi stvarmi, kakor je načada pri proračunski razpravi. Najodličnejši zagovornik je bil zoper neizogibnemu grofu Hohenwartu, ki je postal najvernejši sluga gosp. Plenerja. Zakaj bi pa tudi ne bil, saj niso pričakovali, da mu gorenjski volilec zoper poslojno zapinico, ker tako dobro podpira gospodarske koristi in se odlikuje s svojimi odlično konservativnimi dejanjem. Za njih naloge bude jasno potem visokorodni grof zoper nčl. nevednost, kakor je storil pri vladni razpravi, ko je rekel, da se na menjava ljudstva ni ozirol, ker take stvari ne razume. Grof pa ljudstvo sodi po tistih, ki so mu zanjtuje poslabši, ker bi mu je gotovo ne bili, ko bi stvar razumeli.

Ker je le preočividno, v kako zavisnosti pridejo nove volitve in se bode naglašala skrb za gmočno blaginjo in govorilo o velikih davkih, ali pa zabavljajo proti liberalizmu. Tedaj naj se resno uprašajo, v katerem slovenskem tabornu so možje, ki pospešujejo najmaraljive židovske kapitalističke koristi, in takrat naj narod konec tej komedije, tej breznačelni politiki, ki hoče domabit do skrajnosti konservativna, na Dmaju pa podpira židovske liberalce in velike kapitaliste v pogodbu kmečkega in malega obrtega stanu.

gel voditi. Za grofa Hohenwarta bi se že dobilo nadomestila, za milijone, ki se zgube v žepu kapitalistov, ne bode pa nikakega nadomestila. Od svojega prvega sklepa bi klub ne bil smel odstopiti drugace, če bi Hohenwart bil izposočal, da tudi druga dva kluba pustila svobodno glasovati. Tako pa, ko je jeden klub dal prostvo glasovanju, nasprotna kluba pa ne, izid glasovanja nikakor ne izraza prvega imenja včine.

Od slovenskih poslancev v koaliciji sta gosp. Hohenwart in Suklje glasovala odkritosčeno za vladne predlage in tako vsaj odkrito pokazala svojo zvezo z židovskimi kapitalisti. Ta odkritosčenost nam je pač ljubša nego himavsko postopanje drugih zastopnikov, ki so za kulisami podpirali Hohenwartove nakane, v javni seji ga pa zatajili, da tako preslepe svoje volice, Gospoda Globocnika in Vosnjaka sta se odtegnila glasovanju, drugi slovenski člani Hohenwartovega kluba so pa glasovali proti vladni.

Nekateri slovenski konservativni listi kaj radi napadajo napredno stranko, da premalo gleda na gospodarske koristi prebivalstva, zlasti premalo sledi z davčnimi denarji. Količina hrupa je bilo, ko so nekateri slovenski poslanci glasovali proti odpravi legalizacije v kranjskem deželnem zbornu, ko se je nekaj lisočakov več izdalo za deželno gledališče na Kranjskem, ali že se napravi kaka nova soča. Sodili bi bili, da bodo prav tako odločeno sedaj mahali po grofu Hohenwartu in njegovih tovarisih, ko ne gre za fisorake, ampak za milijone. Kako rabil pa sedaj postopajo, k večjemu kakor lahko obzalovanje se izreče, ko bi vendar dolžnost zahvalovala, da narod izvle, kdo so tisti možje, ki so podpirali načane načini liberalcev. Tukaj pač ni umetno kako rabil obzalovanje, temveč najpoddobnejša graja.

To naj si volilec dobro zapomnijo, kadar pridejo nove volitve in se bode naglašala skrb za gmočno blaginjo in govorilo o velikih davkih, ali pa zabavljajo proti liberalizmu. Tedaj naj se resno uprašajo, v katerem slovenskem tabornu so možje, ki pospešujejo najmaraljive židovske kapitalističke koristi, in takrat naj narod konec tej komedije, tej breznačelni politiki, ki hoče domabit do skrajnosti konservativna, na Dmaju pa podpira židovske liberalce in velike kapitaliste v pogodbu kmečkega in malega obrtega stanu.

Za slovenske obrtne šole v Gorici.

142 mizarjev v Solkanu pri Gorici je poslalo pretekli teden sledenje proti načemu ministru:

Visoko e. kr. ministerstvo!

V županiji Solkan likoma Gorice je že od nekdaj nemavdom razvita mizarška obrt. Iz načne županije razpošiljajo se mizarški izdelki v razna mesta in celo po morju v Aleksandriju in druga prekomorska mesta. Vseh mizarjev je pri nas okoli 200, radi česar je mizarstvo za prebivalstvo naše občine eden glavnih življenskih virov.

Ali zadnja leta je ta obrt pri nas začela propadati, kajti konkurenca je poslala prevelika. Da bi mizarška obrt zoper ožive, ečimino že dolgo časa živo potrebo, da bi načni mizarstvo popolnil po zadtevah novejšega časa. Zato je nastala med nami že pred leti srčna želja, da bi se ustavnila v Gorici strokovna šola za umetno mizarstvo in rezljarsvo, za naše obrtne učence pa prepotrebna nadaljevalna šola za obrtne učence v njihovem maternem jeziku, zatoč prosimo niže podpisani prav ponizno:

Naj bi se visoka e. kr. vlada s svojo močno besedo upriala na to, da se v Gorici osmije enaka prepotrebna nadaljevalna šola za obrtne učence tudi s slovenskim učnim jezikom, kajti gotovo je, da med Slovenci je vsled njihovega števila in vsel večje nagnjenosti do obrtni tudi več obrtnih učencev nego med Italijani.

V Solkanu, dne 6. maja 1894.

Sledi 142 podpisov, katere je uradno potrdilo tamošnje županstvo.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 10. maja. — V Ljubljani se poslavljajo spomenik slavnemu kranjskemu zgodovinarju Valvazorju. V poslednji seji mestnega zastopa naznamil je župan, da mu je došel od učnega ministerstva dopis, da je pripravljen iz sredstev, ki jih ima na razpolago, postaviti v Ljubljani spomenik slavnemu Valvazorju, ako le krajni činitelji prevzamejo stroške za podstavko. Spomenik bodo iz bron ali marmorja in se delo izroči kiparju Ganglu, rodom Ljubljancu.

— Napredno politično društvo je obetalo ob obremeni zboru, da bodo letos odločne delovalo, ali sedaj popolnoma dremlije. Skoro že nikdo ne vede, da se tu sploh nahaja "Slovensko društvo".

Nasproti temu pa se je oživelje "Katališko politično društvo". Vzbudilo ga je to, da je dolenje-avstrijsko namestništvo prevedalo osnovno dijaskega društva "Danica" zradi traka s slovenskimi barvami, ker ima ta trak "izzivajoči značaj".

"Katališko politično društvo" ali prav za njega odbor je sklenil, vse storiti, da doseže pri ministerstvu, da ovrže sklep dolenje-avstrijskega namestništva, ker je preiziranje kranjske deželne zastave.

Ko že govorim o "Danici", mi je omeniti, da iz novih pravil so izpustili že slovenski poslovni jeziki, najbrž izpustili naposled številkami, da se le društvo osmije. Da jim je res posebno na slovensčini, bi se pa sedaj pridružili "Sloveniji", ko vidijo, da društva s slovenskim poslovnim jezikom ne morejo osnovati. Le prejšnjo se vidi, da hočejo po sili sejeti razdor.

Oznanila

in "postanice" plačujejo se za štiristopno peti-vrstvo:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 kr., če se tiskajo 2 kr.,
6 kr., če se tiskajo 3 kr.

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.

Pozamične številke dobivajo se v to-bakarnih v Nunski ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti vel. vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi posiljajo naj se uredništva, načrtna in reklamacija pa upravnemu "četetu". — Neplačani pisem uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnost je v Marziničevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Nadalje se je „Katoliško politično društvo“ izreklo tudi proti vrejenu valute. Ta sklep je brez večjega pomena. Jedini pomen bi imel, da bi se sklenilo, da se slovenski poslanci pozovajo, da izstopijo iz Hohenwartovega kluba, ko je baš ta klub v tej stvari tako čudno vlogo igral. Drugače pa moramo reči, da se s takimi sklepi pač le ljudstvu mede pesek v oči. Vidi se, da nekateri ljudje hočejo igrati vojno vlogo.

Zastrand kranjske gimnazije se je sklenilo, da se obrne do ministerstva, naj se otvori še letošnjo jesen. Ta sklep je pač hvalnevreden in mu želimo najboljšega uspeha. Ker sem že pri kranjski gimnaziji, naj še jedno stvar onemem. Ta stvar se skuša nekako razglasiti za izključno pridobitev naših konservativcev. Temu pa ni povsem tako. Gimnazija v Kranju bode sedaj popolna, ne le spodnja, in baš to je bude zagotovljalo obstanek. Misel, naj se osnuje popolna gimnazija, jo pa sprožil g. dr. Ivan Tavčar, če se ne motim. Pozneje sta pa obe slovenski stranki v tej stvari vzajemno delovali in baš to je pripomoglo največ k ugodnemu uspehu.

Ako je pa vlada se le zdaj dovolila obnovitev te gimnazije, je dokaz, da je to storila iz strahu pred opozicijo zastopnikov slovenskega naroda.

Iz Ljubljane, 16. maja. (Izv. dopis). Binkoštni prazniki so minoli. Slabo vreme je nekoliko motilo zabave teh dñij. V Ljubljano je bilo prišlo „Hrvatsko primorsko planinsko društvo“ in pa pøsvojno društvo „Jadranska vila“ na Šušaku. Pozdrav na kolodvoru in pa govori pri banketu in pri večerni zabavi bili so presreni. Videlo se je, da bratska vez veže nas Slovence s Hrvati. Poslušajoč te navdušene govore, smo si želeli, da bi se vzajemnost mej Slovenci in Hrvati vedno in pøsvoj tako kazala tudi v dejanjih. Treba je, da vse slovenske in hrvatske kroge presine misel, da se le skupno moremo uspešno braniti mnogim sovražnikom.

Sicer nam je pa tudi ta dva dni marsikaj kazilo veselje. Došli gostje so morali videti naš narodni razpor. Jedino jedna stranka se je udeleževala vsprejema došlih bratskih gostov, druga se je pa popolnoma umaknila. Narodna ideja seveda je naše primorske brate pripeljala v Ljubljano, ali ta narodna ideja je pri nas že mnogim zoprna. Radi bi jo zatrditi, ko bi le to bilo na lep način mogoče.

Najveselješa stran tega shoda je pa to, da so se od obeh strani, slovenske in hrvatske, spominjali naših prepotrebnih družeb sv. Cirila in Metoda, slovenske in hrvatske za Istro. Ti družti sti silnega ponema za slovanstvo na jugu naše državne polovice in vsak pravi domoljub je podpira po svojih močeh. Skoro lahko rečemo, da se baš po tem, koliko simpatij do te družbe ima kdo, spozna, kakošen je slovenski rodoljub.

Velika nevolja je bila v našem konservativnem taboru, da je „Slovenski Narod“ razkril dogodek v Hohenwartovem klubu. Nekateri bi jih bili najraje utajili. Sploh pa kaže naša konservativna stranka dvojni obraz. Na jedni strani hvali koalicijo, na drugi pa z zopet malo stramuje liberalcev. Ker naši konservativci tako radi jašnost naglašajo, naj bi pač sami gledé na koalicijo pokazali več jasnosti. Pokažejo naj, so li za liberalce ali ne, in to v dejanji, ne pa le z besedami. Če niso za liberalizem, naj vendar jedenkrat odpovedo Plenerju pomoč; če so pa, naj doma vedno čez liberalce ne zabavljajo. (Zlasti ne čez take, kakoršnih v domovini niti ni! Ured.)

Tukajšnji konservativni dnevnik je nedavno modroval, da stranka, ki nima načela, mora propasti. Če je to res, potem pač mora naša konservativna stranka propasti, ker zadnje mesece je popustila že vsaka načela. Ne bilo bi lahko najti večje breznačelnosti, kadar je baš pri naših konservativcih, če tudi drugim radi breznačelnost očitajo. (Saj je to njihova največja umetnost, s katero so se vzdružali. Svoje grehe očitajo drugim, da med tem njihovi ostanejo bolj v senci zakriti. Ali oči narodove se počasi navadijo, da morejo tudi v senci razločevati pšenico od ljlilke. Ured.)

Iz Brd, 16. maja. „Soča“ od 4. t. m. je precej dñij zakesnila na poti do mene; zato sem pozno zagledal „poslanič“ katero je podpisal g. župan Ant. pl. Reya kot odgovor na moj dopis v „Primorcu“ št. 9. Ta „poslanič“ kaže, da g. župan nira z u m e l dopisa v „Primorcu“; zato treba nekaj dodatkov.

1.) Moj dopis v „Primorcu“ ni bil namenjen, žaliti g. župana, niti adresovan ni bil na njega, ampak na nekoga dopisnika, katerega je bilo treba zavrniti, oziroma njegovo sporočilo v „Primorcu“ št. 8. pod naslovom „iz Kozane“ popraviti. (Berite pazno!) — Namesto dopisnika odgovarja g. župan; kaj pomeni to? (— Dopisnik se je bil tudi oglašil, a prepozno za isto številko. Zato smo priobčili njegov odgovor v zadnji številki. Ured.)

Ali je g. župan sam oni dopisnik? (Ne! Ured.) On piše v svoji „poslanič“, da jaz „m o g o ē sumnicem neko osebo s srednjo črko „r“... nad katero se pa najbrže motim“. — Ta „n a j b r ž e“ premalo zakriva; — vidi se, kje biva „krt“. (Nič se ne vidi! „Krt“ ni tam, kjer ga Vi isčete. Sicer pa: temu vse to? Ured.) Nič nisem sumničil, ker sem zapisal: „a k o je k r t“, naj se podpiše s srednjo črko „r“, pač sumniči pa ta „najbrže“, ker splošno ime „krt“ obrača na žano osebo, kateri ni priimek „krt“. S takim

zagovorom ste g. R. dolnični osebi več skodovali nego u s l u ž i l i. (Ne vedeli bi, zakaj? Ured.) Pomilujem Vas in onc osebo.

(2. del prihodnjic)

— a —

Iz Kobarida. — V predzadnji številki „S o ē c“ sem pregovoril nekaj besed o srednjarskem društvu, katero je že ustanovljeno, in o mlekarnci, katera se namerava ustanoviti. Prvemu želimo, da bi se krepko razvijalo, drugemu pa, da bi v kratkem oživelio; obema pa, da bi ustrajno in plodonosno delovali v korist in blaginjo našega ljudstva. Danes moram pa omeniti, da smo tudi v narodnem oziru prestopili dosedanje meje in stopili korak naprej. Na prizadevanje gospodinje Josipine Šlunderjeve ustanovila se je v Kobaridu tudi ženska podružnica sv. Cirila in Metoda, katere pravila so se že odpolala v Trst vis. c. kr. namestništvu v potrjenje.

Tako vidimo, da je tudi naše gospe in gospodine prešinil naroden duh in narodna zavest, da tudi one niso hotele ostati za drugimi, ampak stopile v krog narodnega in zavednega ženstva ter tako položile za našo mladino majhen dar na narodni žrtvenik. K ustrajnosti in v spodbudo navdaja naj jih zavest, da se s tem tudi one vsaj nekaj pri pomogle, resili marsikakega slovenskega otroka iz italijskih ali nemških valov ter ga takò ohranile Bogu in domovini.

Društva se tedaj v Kobaridu lepo razvijajo in ustanavljajo. Ali s tem ni še vse končano. Novoustanovljeno društvo je kakor mladorojeni dete, zelo sibko in izpostavljeno razniam boleznim. Dostikrat zasplo že hitro po rojstvu. Marsikakega se pa tudi pozneje loti nevarna sušica, — ljudska malomarnost, — katera mu uničuje mlado življenje ter ga takò, komaj rojeno, spravi že v prezgodnji gr. b. Da se pa to ne zgodi, imamo zoper take bolezni izvrstno in gotovo domače zdravilo, katere prekosijo celo Kochovo „limf“ in to je: m n o g o b r o j n a in v s t r a j n a ljudska u d e l e ž b a , n a r o d n a p o z r t v o v a l n o s t in n a v d u s e n o s t d o d r u š t v e . Društvo brez društvenikov tedaj ne more obstati, le ako naredi vsak, kar mu veleva razum in lastna korist, le na ta način se nam ni batiti, da nam jih ne uniči ne sušica ne pogubljivi bacili, ampak krepko se bodo razvijala in plodonosno delovala, ker le v skupinem delovanju in medobčini podpori je obstanek, moč in napredok. (Tako je!) Zato, dragi rojaki, le pogumno na delo!

U redništvo.

Poslane, gospod Vekoslav Spinelli je v poslanski zbornici dne 26. aprila t. l. govoril takò-le:

Visoka zbornica! Kot glavni govornik proti, na kateri pač nisem bil pripravljen, izjaviti hočem le nekoliko splošnih opazk. Sosebno s strani slovenskih poslanec izrazile so se tu različne želje in zahteve. S svoje strani bi pa izrekel željo, da naša uprava pregleda te želje in zahteve in jih izpolni v kolikor so opravičene in temelje na pravici in zakonu, zlasti na državnih temeljnih zakonih.

S tem prehajam k željam in zahtevam svojega naroda, Hrvatov in Slovencev te državne polovice.

Že pri predlanski razpravi o proračunu, — tako pri centralni našene uprave, kolikor pri naslovu „srednje in narodne šole“ — sem se oglasil za besedo, spregovorivši o šolskih odnosajih in šolskih stvareh glede na Hrvate in Slovence v planinskih deželah in v Primorskem. Pri naslovu „srednje šole“ predložil sem tudi rezolucijo, ki se je, zadostno podprt, izročila proračunskemu odseku. Velešlavni proračunski odsek ni še storil nikakrega sklepa v tem pogledu, ampak predlagata, da naj se poizveduje o nazadovanju gimnazij v Gorici in v Kopru ter potem sporoči o vspehu.

Kdor primeri mojo rezolucijo s tem predlogom, videl bode na prvi pogled veliko razliko mej predlogom in mojo rezolucijo.

Odsekov predlog se ozira samo na nazadek na gimnaziji v Gorici, katerega sem obžaloval jaz, seveda v drugi obliki, minogeleta, in nazadek na gimnaziji v Kopru, katerega se jaz nisem niti dotočnil in ki mi ni bil sploh niti znan.

O zahteveh Hrvatov in Slovencev odsekov predlog niti ne zgori, na iste se splošne ozirne. Ob sebi je unesivo, da se ne morem zadovoljiti s tem predlogom, ampak ostati moram pri sva resoluciji, oziroma pri zahteveh, izraženih v njej. Prva in najpoglavitnejša zahteva te rezolucije je ta, da se srednje šolstvo v planinskih deželah in zlasti na Primorskem tako uredi, da zadobi tam bivajoče pleme Hrvatov in Slovencev sredstva za vzgojo in pouk v materinjem jeziku.

V utemeljenje te zahteve treba prav za prav povedati le nastopno: Hrvatje in Slovence so državljanji te polovice države, tudi zanje obstoje državni temeljni zakoni, oni izpolnjujejo svoje dolnosti do države, in ker nimajo srednjih šol, kakor predpisujejo državni temeljni zakoni, dati jim je treba te šole. Tudi oni plačajo svoj del k svoti 5,750,000 gld., ki je proračunjena letos za srednje šolstvo. Toda jaz hočem še nekoliko pripomniti k temu kratkemu utemeljenju.

Najpoprej budi mi dovoljeno, dotakniti se nekega ugovora, katerega bi utegnili izreci v sedanji eri. Ko se je izreklo zahtevanje, da naj bi se osnovale slovenske vzporednice v nekem mestu neke dežele, oglasili so se manogi glasovi proti temu in sicer z ozirom na narodno posestno stanje.

Jeden teh gospodov je, reklo bi v jedni sapi, označil osnovo teh vzporednic kot motenje narodnega miru, in zahteval, da naj se v nekem drugem mestu iste dežele osnije še jedna gimnazija. (Čajte!) Torej onim, ki imajo že marsikaj in mnogo, morda celo preveč, onim naj se da se več; tisti pa, ki nimajo nitičesar, naj tudi v bodoče nitičesar ne dobé, dasi bi moral oboji imeti jednak dolžnosti in uživali jednak pravice. (Tako je!)

Tak princip je v osterem nasprotju z naravnimi pravicami in tudi z drž. osnovnimi zakoni in fakta princip se načini uprava ne sme držati, če hoče ohraniti podlago monarhije neposkodovan. (Tako je!) Tudi napram Hrvatom in Slovencem v tej polovici naše države ne sme postopati po tem principu. Kakor sem že reklo, izpolnjujejo oni svoje dolžnosti in zato naj se jim tudi zagotovijo njihove pravice.

Dovoljeno mi budi, reflektovali na nekatero besedo načinjenega ministra. Pozdravil sem in pozdravljam tudi sedaj z veseljem njegove besede, da naj bodo srednje šole in sploh vsa vzgoja tako urejena, da prestane v človeški družbi prevladajoči egoizem, da se bodo vzajajali značaji in utrjevali zavest dolžnosti. Prav nedostajanje značajnosti in čula dolžnosti so nevarne bolezni na telesu človeške družbe. Morda je tudi res, da mora v navadnem življenju dolžnost biti pred pravico, kakor je reklo minister, dasi ima tudi v navadnem življenju dolžnost vedno pravico za posledico. V konstitucionalnem življenju pa so pravice in dolžnosti državljanov napram državne uprave in pravice in dolžnosti državne uprave napram državljanom korelatni pojmi. (Tako je!) Dolžnosti državljanov napram državne uprave so v neposredni zvezi s pravicami od strani državne uprave in ne stoje za njimi. In če izpolnjujejo državljanji na prosti državni upravi svoje dolžnosti in so torej zadostili pravicam države, tako je tudi ta vezana storiti svojo dolžnosti in s svoje strani zadostiti pravicam državljanov. (Tako je!) Državljanji so dolžni dajati davke v denarju in v krvi. Državna uprava pa je dolžna, varovati življenje, imetje, svobodo itd. državljanov in vrh tega skrbeti tudi za njih materialne in duševne interese. Dolžna je pa tudi po drž. osnovnih zakonih dati Slovencem in Hrvatom srednje šole, v katerih bi se potrevali v njihovem jeziku. (Prileganje.)

Slovenci in Hrvati izpolnjujejo že danovo svoje dolžnosti napram državnim upravam, ali že dolgo časa, že veliko desetletij, ne dobivajo svojih pravic. Tu se vidi, da je utrjevanje čula dolžnosti res potrebno, in sicer pri državnih organih. (Tako je!) Tu mi budi dovoljeno omeniti, da ni delati razločka mej bolj in manj izobraženimi narodi, posebno pa ne tam, kjer so narodi morda res manj izobraženi, a ne iz lastne krije. Državna uprava ima celo dolžnost, da prav tam to nadomesti, kjer in kar je tekom desetletij zamudila.

Naj mi bodo še nekatero splošne opazke dovoljene.

Nekateri gospodje te visoke zbornice identificirajo navadno kulturo z nemštvom ali pa z nemškim jezikom, in oktroyirajo slovenskim narodom zlasti pa Slovencem nemški jezik kot kulturni jezik Toda, gospoda moja, kultura ni last posameznega roda ali posameznega naroda (Tako je!), ampak kultura je obča last in jezik so le sredstvo za kulturo. (Jako res?)

Pri vsakem narodu zadostajo že nekatero osebe, da širijo mej narodom kulturo posredovanjem jezika, ki je pri vsakem narodu jedino sredstvo za doseglo kulturo, in če naj takozvani izobraženi krogi imajo se poseben kulturni jezik, potem naj Nemci nemškega jezika drugimi narodom ne usišujejo, ker s tem le sebi in svojem jeziku skodujejo, zakaj vse, kar se komu nisljuje, obuja prej sovraščo kakor ljubezen.

V konkretnem slučaju naj gospodje iz nemškega taborja nam Slovancem v tem slučaju nam Slovencem in Hrvatom prepuste, kateri jezik si poleg svojega jezika hočemo izbrati za kulturni jezik v srednjih šolah: morda bo to nemški jezik, kakor je sedaj dejanski, ali izbiro bi moral nam prepustiti in se ne vtikati v naše reči.

Naj pojasnim srednješolske razmere v alpskih deželah in na Primorskem.

(Dalje prih.)

Domače in razne novice.

† Andrej Jeglić — V nedeljo ob 1. popoldne je umrl v Gorici po kratki bolezni g. Andrej Jeglić, vedja deželne računarie. Star je bil 67 let. Prehadel se je bil, dobit ujetje pljuje in v starih dneh je izdihnil svojo rodiljubno dušo.

Pokojni Jeglić je služboval v Gorici od 1. 1861. Kot deželni uradnik mogel se je povsem prosti gibati in udeleževal se je res vsega našega narodnega gibanja v goriskem mestu. Bil je med ustanovitelji „Goriske Čitalnice“, katerej je bil nekaj časa celo predsednik in do zadnjega trenotka zvest član.

Bil je tudi nekaj let denarničar političnega društva „Sloga“. — Vzredil je v narodnem duhu osem otrok, štiri sinove in štiri hčere. Trije sinovi: gg. Rudolf, Andraž in Maks so v državnih službah; najmlajši Teodor je še mlad soljar. Tri hčerke, gospe Minka, Gabrijela in Olga so že poročene; neomožena je še najmlajša grena Avgusta.

Pokojnikova truplo so prepeljali v rojstni kraj, v prijazne Podbrezje na Gorenjskem. Pogrebeni sprevod se je vrnil v torek ob 3. popoldne izpred hiše na Franca Jožeta ceste št. 30 v kapelico na starem pokopališču in od tam na kolodvor. S pogrebu in sprevodom vred je začelo tudi prav neljubo deževati. — Pogreba so se udeležili poleg raznega občinstva tudi: deželni glazar z dvema odbornikoma, deželni zavodi, uradništvo zastavljavnice in branilnice, usmiljeni bratje, itd. itd. — Vencev je bilo 12 s trakovi in napisi ter 7 brez njih. Venezi z napisi so bili: 1. Bivšemu svojemu predsedniku — Čitalnici, 2. Učiteljstvu „Slogine“ sole — bivšemu državnemu denarničarju, 3. Convent der barnherzigen Brüder, 4. Na sviranje! — Marijana Mallorj, Tomaz, 5. V miru počivaj! Leopold Glöbočnik, — 6. La giunta provinciale — deželni odbor, 7. Deželni kmeljski soli — slov. oddelki, 8. Študenti agraria provinciale — sizione italiana, 9. Monte di Pietà ed unita cassa di risparmio, 10. Uzornemu možu in narodniku — spostjujoči dr. Toma, 11. Predobremu očetu vedne hvalenju otroci, 12. Mojemu nepozabnemu pred

menje o narodnem napredku med Slovenci v Gorici. Te dni je izdal neki odbor laskili in nemških mož oklic za umetniško in obrtno razstavo, ki naj bi bila v Gorici; ker so gospodje po svoji starci navadi prezeli Slovence, tako je to „Slovenčevemu“ hujškaču merilo o našem narodnem napredku in ugledu v Gorici. Tak narodni napredek in ugled, ki bi bil zavisen še le od nasprotnikov, biti pač, kako piškav! Mi moremo napredovati pač tudi brez uvaževanja od strani svojih nasprotnikov!

Sicer pa naj o narodnem napredku kar nič ne besedičjo tisti, ki vse svoje moči zastavljajo v to, da bi vsak napredek onemogočili edino iz skrajno sebičnega pustolovstva: slovenski svet naj uvidi, da brez njih pojde Slovenija na boben. Ali ker napredujemo brez njih mnogo bolje od tedaj, ko so nas oni osrečevali s svojo velikansko delavnostjo in požrtvovalnostjo, zato toliko jeze.

Trojnata očala si je nadel „Slovenčev“ gorški dopisnik, ko je pisal sledče slastno poročilo: „Šest tiskovnih pravd v enem zasedanju bo letos v Gorici proti urednikom (!!) „Soč“ in „Rinnovamenta“. Debitne stroške pokrijejo prijatelji, ki najamejo celo litopisce, da se bodo obravnavate objasile“.

Dopisnik je v svoji pobožni domisliji gotovo videl obo urednika tudi šestkrat obsojenia na nekoliko let trde ječe s postom ob kralju in vodi vsak petek pa na praznike sv. Jožefa in sv. Tomaža se po vrhu ter na nekoliko tisočakov globe. In koliko lepih stotakov je gotovo prisodil že v žep vitržkemu g. odvetniku za pravne stroške! Ali ne, na tak način bi se najpreje zbabili teh „gorških nihilistov“. No, boste čakali!

Izlet „Goriške Čitalnice“ v nedeljo bo v Lubaju, kjer je poskrbljeno za dobro posrežbo. Zbirališče ob 33², popoldne pri mutnički tiki železnice pred Rojcami. Nazaj se bodo izletniki vozili lahko tudi po železnici.

Slovanska knjižnica. Jutri izide 17. snopč, v katerem pričemo priobčevati izbrane spise slovečega češkega pisatelja, župnika Vaclava Kosmaka, ki je najlepše nakte za življenje podal v krasnih povestih in poslicev. Malo je pisateljev, ki bi znali tako izborne narisati obrazo iz življenja — za življenje. Njegovo pripovedovanje je tako zanimivo, a pri tem priprosto, da ne odsložimo radi knjige iz rok.

17. snopč bo obsegal: 1. Kako sibo, si je izmisliš Jakob za hudočno Teklo, — 2. Babice, — 3. Berati.

Ta snopč, ki obsegata 64 strani, je tiskan z nove vrste črkami, ki so nekaj ozjene od prejšnjih; zato je berila precej več nego navadno.

Tako se mi prizadevamo na vso moč, da bi kolikor le mogoče zadostili živi potrebi, katero euti slovensko občinstvo na polju pripravnih književnosti. Naša želja je, podati slovenskemu narodu v tej knjižnici pravi zaklad najlepših biserov iz vseh slovenskih književnostij. Ako pomislimo, da le v 3 letih in 10 mesecih izide 100 snopčev, moremo pač presoditi, koliko zabavnega in poučnega berta bo tu nakopčenega za svetico 10. gld.

Zato se nadajemo, da bo slovensko občinstvo umelo važnost „Sl. knj.“ in da jo bo bolje podpiralo nego doslej. — Vsakdo pa more spoznati, da pri 700—800 narodnikih bi nam ne bilo mogoče vstrajati, kajti le veliko število narodnikov bi odvagalo za slovenske razmere silno nizko ceno 10 kr. za vsak snopč s postnino vred.

Odiseja. — To dela našega rojaka g. prof. Andreja Kragelja so razni listi prav laskavo hvalili. Zadnji „Dom in Svet“ pise o njej takole:

Zares pametna je bila misel pisateljeva, da nam je podal „Odiseja“ v taki obliki. Da je za vsakega omikanca potrebno poznati to delo grškega duha, ne taj pač nihče. Pa tudi prijetno zabavo bode napravljala knjiga celo manj večernemu čitatelju, saj je pisatelj razložil in pojasnil vse manj znane stvari v uvodu. — Pripovedovanje je vsekozi lahko in namevno; čitas poslovenjeni te prosto preloženi sprev Homerjev kakor pravo povest. Zato jo bode rada čitala naša mladina in sploh naše občinstvo. Na to sledi par opomb o jeziku in koncu: „A v obče se nam zdi delo zares hvale in priporočila vredno. Vidi se, da je spisano z veseljem in navdušenjem za to „najdovrsnejše delo vseh vekov“. Z opombo ēgipoljevo, da so Homerjevi ljudje boljši nego li so dandanes, strinjam se samo v tem oziru, da kaže Homer samo boljše ljudi (v obče), ne pa slabih. In to je tudi pesnikom in pisateljem v nauk, da v slovstvu ne gredó grde in slabe stvari, marveč dobre, ki človeka povzdigajo in blaže, kakor nas blaže e dandanes nekateri Homerjevi junaki. Gospoda pisatelja pa prosimo, naj se loti še llijade in potem morda Enejide“.

To kritiko je napisal sam urednik, veleč. g. dr. Fr. Lampé. — Te vspodbujevalne besede gotovo razveselijo gosp. prof. K., ki je imel s prevedom gotovo veliko truda. Veselé pa tudi nas, da je naša „Slovanska knjižnica“ s tem delom izvedla toliko srečno

misel. — „Ilijada“ bo sledila prihodnje leto, ako nam Bog dà zdravje, slovensko čitajoče občinstvo pa priliko, da bomo mogli nadaljevati s „Sl. knj.“. Opozarjam svoje čitatelje, da „Odiseja“ obsega 256 strani in stane 48 kr., lečno v platno vezana pa 1 gld.

Prihodnji vodja deželne računarije je začel našim lalonom rojiti po glavi še predno se je zagrnil grob nad g. Andrejem Jegličem. Tržaški balijek „Pitter“ je zahteval, da Jegličev naslednik mora biti Italjan ne le po imenu, marveč tudi po duhu.

Nasproti temu moramo povdarjati, da na Gorškem je nad 100 slovenskih in le 37 laških županij. Deželni računar ima torej opraviti veliko več s Slovenci nego z Lahi. Slovencev je tu dve tretjini, Lahov komaj ena tretjina. Zato mora naslednik g. Jegliču biti v besedi in pismu popolnoma vešč slovenskemu jeziku.

Ko bo deželni vodja nameščal to važno mesto, moral bo veliko bolj paziti na jezikovno sposobnost nego se je godilo dolej pri mnogih prilikah. V deželni hiši nahajajo se uradniki, ki bi tamkaj ne smeli biti, kajti jezik deželne dvetjinske večine jim je skoro španjska vas! Zdaj je tamkaj en sam uradnik, ki je Slovenc!

Dalje bo treba paziti, da novi deželni uradnik bo imel vse potrebne izpite, a ne da se služba oddi meže z obemi očesi, kakor nekateri žele.

Prihodnje leto bodo nove volitve. Mi smo trdno prepričani, da slovenski voliči posljejo zanaprej v deželni zbor le take može, ki bodo znali z vso odločnostjo, kakorsne v Gorici nismo vajeni, braniti ugled in koristi svojih volilcev. Da ti možje ne bodo mirno gledali dosedanjih odnosov v deželni hiši, umidijo je samo po sebi.

In zopet tovarna pogorela. — Danes teden smo prejeli prepozno za zadnjo številko poročice o požaru, ki je uničil v teku enega meseca že drugo tovarno ob Hubelju pri Ajdovščini. Obsirnejše nego naše poročilo je priobčil „Slovenec“. Zdaj ponatisemo to poročilo:

Ob vodi Hubelj je napravil predlanskim g. Nussbaum zraven svoje umetne in velike pile (čez) tvornico za testenino (Macaronifabrik). Ravno se je roba zaceka dobro razpečavati in je dobil podjetnik upanje, da se mu bodo začeli povraćavati veliki stroški, pa mu danes na jutro ogenj vse uniči. Ob 3. uri zjutraj se gospodar nenadoma zbudi in začuden gleda, kaj se tako čudno skozi sipe blišči. Radovljnost ga žene k oknu in oj groza! Komaj 30 korakov od njegovega stanovanja je srednji del tovarne vze ves v ognju. Na kako gašenje ni misliti, če tudi obilno vode zraven teče. Tvorница stoji bolj na samem, četri ure od Ajdovščine in Sturje. Ijdije se niso bili vstali in brizgalnica je slab, boljša se le v Vipavi. Tudi bi se ne dalo kaj reči, ker je preveč netiva. Notranji deli — razne shrambe, suslji predelki in zaboji so večinoma leseni. Tvorница je bila zavarovana, a občutljivo bode zadelo gospodarja, ker je za nekaj tisočakov napravljene robe zgorelo. Ravno danes so hoteli več zabolj različne testenine odposlati. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Še sinoci je gospodar pregledal vse prostore in okoli sedmure zvočer se sam zaklenil poslopje, delavcev celo dan ni bilo navzočih, ker se je testenina sušila. Sodi se, da je kdo po noči vločil v shrambo najbrž z namenom, si kaj jestiv prilastiti. Ker je moral rabiti luč, je lahko od vzgadnice padlo med tanke suhe deske za zaboje. Vsaj tako se sklepa, ker je srednji del tvornice, kjer je bilo vse polno nakopičenih desk, vze ves v ognju, ko sta stranska dela se stala nepoškodovana. Neka pomanjkljivost se vriva nehoti človeku. Ajdovščina in Sturje brojiti nad 300 hiš in nimati požarne shrambe, dasi jo premore manjša Vipava in še manjši Št. Vid. pride se k ognju, pa ni nobene priprave za gašenje, le gledati se mora, kako požar vse vničuje. Kaj bi bilo, ko bi bila pihala danes burja! Zraven stoeča pila in veliko stanovanje bi bila enaka razvalina, kakor je sedaj tovarna in koliko škode bi bilo na lesu, ki je na skladne se na okrog sušil. Brez pripravnega orodja, brez dobre brizgalnice bi ne oteli nobene stvari. In naj tak ogenj nastane v Ajdovščini ali Sturju, kjer so hiše tako skupaj, se lahko polovica poslopij že uprepeli, preden dospejo, ognjegasci z dobro brizgalnico iz Vipave. Naj bi merodajne osebe zadnja požara pripravile k ustanovljenju tako potrebne po-

zarne shrambe in k napravi boljšega gasilnega orodja.

V Podgori priredi v nedeljo tenedžmoščje bralno društvo veselico s sodelovanjem veselicnega odseka „Goriškega Sokola“. Spored prihodnjic.

Z Bolškega nam dohajajo žalostni glasovi o poslednjih dneh že skoro povsem proplega krosnjarstvo. Ni dvoma, da v kratkem povsem poncha takša kupčija, ki je nekaj donašala veliko dobička. — Zanaprej bo treba drugače začeti delovati! Poljedelstvo, živinoreja in sadjarstvo, to so viri, ki resijo tudi Bolcane iz sedanjih stisk in težav. Pa tudi z obrtništvu se bodo morali začeti resno pečati!

Bolška dekleta v Trstu. — 32 deklet iz Boleč in okolice so za letošnji novoletni dar poklonile preprogo pred oltar M. D., ki naj bi se rabila pri smarnicah. Zbrale so 67 gld., s katerimi so kupile prav lepo preprogo, katero pri letošnjih smarnicah ze rabijo. — Lepo je to od bolških deklet, da se v velikem mestu zmislijo na potrebe svoje domačije!

Bolška Čitalnica priredi v nedeljo 20. t. m. v dvorani gostilne „pri Pošti“ veselico s sledčim sporedom: 1. Nagovor. — 2. Pozdrav, poje mešani zbor. — 3. Deklamacija. — 4. Slovan na dan, poje mes. zbor. — 5. Nazaj v planinski raj, poje mešani zbor. — 6. Kje je meja? vesela igra v enem dejanju. — 7. Na planine, poje mešani zbor. — 8. Srečkanje dobitkov. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina k „besedi“ 20 kr., sedež 10 kr. (otrokom vstop zabranjen.) Po besedi ples, h kateremu je vstopnina za nende 80 kr., za ude 50 kr.

Odbor.

Slovenski cenik najraznovrstnejših strojev za poljedelstvo, vinogradarstvo, sadjarstvo in gospodarstvo sploh je izdala znana tvrdka lg. Heller na Dunaju, II. Praterstrasse št. 49. — Ta katalog in cenik je bogato ilustriran in obsega 192 strani. V njem nahajamo tudi več sestavkov, ki bodo našim gospodarjem le v korist. — Kdo hoče imeti ta hišni cenik, naj kar piše imenovan tyčki in na naznamen natančen naslov: dobri pa brezplačno in poštne prosto.

Iz Kozane. 14. t. m. imeli so fantje (kakor druga leta) običajni javni ples na prostornem dvorišču, ki so ga v ta namen s slovenskimi trobojnicami in drugimi zelenjem prav ukusno odčeli. Nič pa niti ni ugajalo da so si najeli furlansko godbo, dobro vedo, da taki ljudje kaj radi demonstrirajo. To se je zgodilo tudi tukaj, kajti predvrnili so se liški, naše novece služeci delavci zasvirali tudi oni naši Slovence sramoteči in izivajoči komad: „Lasec pur che i cantli e subi i. t. d.“, in bi ga bili gotovo ponavljali, da jim ni inkajšnji g. župan onega komada takoj v golancem porinil in zapretil, jih pri priči domov poslati, če se drznejo se kaj enakego storiti.

Ker sem slišal, da tudi po drugih slovenskih vasih laški godej kaj radi pri plesih ta komad predavajo, svetoval bi dolnjen županom, naj posnemajo in uporabljajo postopanje vrlega g. župana A. pl. Rejca iz Kozane. — Kozanske in druge slovenske tanke pa prosim, naj si v prihodnje jemljejo, če le mogoče, k plesom godej slovenske narodnosti, ako že misljijo, da morajo tudi pri sedanjih splošnih revščini zapravljati zdravje in denar na takih plesih.

V Sežani je imelo famošnje učiteljsko društvo 10. t. m. svoj letni redni občni zbor.

V nedeljo bo tamkaj ustanovni občni zbor prostovoljnega gasilnega društva.

Oseptice. — V Kobarida in okolici se med otroci močno širi oseptice. Nekateri otroci so zaradi njih že umrli.

Košarska šola na Žagi se bliža svojemu uresničenju, kakor smo doznali iz zanesljivega vira. — Tudi poštni urad na Žagi bo olvoren se tekom poletja.

Skrajno žaljivo preziranje! C. kr. poštno vodstvo in c. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu imata gotovo nekolikokrat več Slovanov pod seboj nego prebivalcev drugih narodnostij. V kratkem se preselite obči lastniji v novo velikansko poslopje, na katere so prirejeni le nemški in laški napis. — Proti takemu skrajno predznenemu in edino v Avstriji mogočemu preziranju večne prebivalstva moramo najodločneje protestovati v imenu pravice v imenu žaljenega pravnega in narodnega čula slovenskega ljudstva v teh deželah.

Škandalozna pravda pred madjarskimi porotniki v Kološu navdaja z grjevom vso omikano Evropo. Odločni rumunski rodoljubi sedč na zatožai klopi brez zagovornikov, ker jim je sodisce mašilo usta, da niso mogli vrsiti svoje zagoverniške dolžnosti. Zatoženci so dokazali, da je pravda že zastarela, a vključno tenu se obravnavata nadaljuje. — Ves rumunski narod je silno razburjen. Na tisoče naroda se zbira v Kološu. Za mir in red skrbajo vojaki. — Upršamo pa: kakši pride

e. kr. vojska do tega, da duši opravljeno nejevoljo, katero izziva madjarska azijatska okrutnost?

Novo potovanje v Rim. — Prejeli smo sledči oklic: V spomin stoletnice rojstva papeža Pija IX. bodo potovanje v Rim dne 28. maja t. l. Kdo ne pozna slavno zgodovino Pija IX., kateri je vladal sv. cerkev za sv. Peterom največ časa? Njegova usoda je bila nekoliko podobna usodi sv. Petra. Sv. Peter je prišel bos v Rim ter je križ, znamenje našega odrešenja, postavil na slavonianski kapitol. Pij IX. pa je za časa svojega vladanja izgubil vse svoje zemlje ter je moral z žalostjo slediti, kako sovažniki sv. cerkev in svete vere skušajo križ iz Rima odpraviti. A kakor se je sv. Peter srčno vojskoval in v svojih naslednikih znaga, tako se je tudi Pij deveti neusnašeno boril ter ni odnehal — ter gotovo tudi on v svojih naslednikih znaga.

V spomin lega slavnega papeža bodo romanje letos, kakor rečeno, 28. maja,

Vlak pojde iz Vidina v nedeljo 27. maja ob 11:30 zjutraj. Tudi naši romarji imajo zopet priložnost, se potovanja udeležiti. Iz Trsta pojde vlak ob 8:25 zjutraj, iz Gorice pa ob 10:20.

Listki za v Rim in nazaj (črti: Rim, Assisi, Loreto, Senegallia) je za I. razred 97:49 lir, za drugi 48:15, lir, za III. 27 lir.

Cas za upisovanje je do 23. maja pri velečasnemu g. dr. Alojziju Faludiču v Gorici, ulica Barzellini št. 20. Upisovanje znaša 1 g. 50 kr.

Silka Strossmayerjeva. — Katera boljša slovenska hiša si ne želi okrstiti jedne svojih soh s kako lieno sliko najslavnnejšega Jugoslavijana biskupa Josipa Jurija Strossmayerja? Gotovo vsaka, poreč na to takoj vsak rojoljubnega čitalnj. In res je to!

Zdaj se ponuja vsakemu Slovencu lepa slika, da si za razmeroma malenkostno vredno 13 gld. 50 kr. kupi krasno sliko Strossmayerjevo, prirejeno po sloveni slike Vlaha Bukovca v galeriji Jugoslavansko akademijo, katera je v to datu dovoljenje narodnemu podjetniku gosp. S. Kočandži v Zagrebu. — Slika nam predstavlja poproje Strossmayerjevo v naravnih velikosti, ki je 55 cm. široko in 68 cm. dolgo. — Izdelam je s kromolitografijo. — Okvir je 10% cm. širok in pozlačen. — Na obroku stane 15 gld.

Da se prihranijo vozniki stroški, naj bi si

pokroviteljtvom Nj. e. kr. apostolskega Veličanstva cesarja Franca Jožeta I. vabi k rednemu občnemu zboru v nedeljo 20. maja 1894. ob 11. uri dopoldne v društvu pisarni v Glediški ulici štev. 18. Dnevni red: 1. Zborovanje odprte se. 2. Preberi in potrdi se zapiski zadnjega občnega zборa 21. maja 1893. 3. Poročilo o društvem razvoji in poslovanju. 4. Premena pravil §. 3, 5, 9, 11, 14, 15, 16, 18, 22, 29, 38, 43. 5. Drugi nasveti in predlogi. 6. Dopolnitev društvenega predstojništva.

V Gorici, dne 21. aprila 1894.

Društveni odbor.

Ako bi ne prišlo k zboru vsaj 100 za glasovanje opravičenih udov, skliče se 27. maja občni zbor zoper ob istem času, z istim dnevnim redom in v istem prostoru.

Morebitni predlogi in nasveti imajo se naznani vsaj osem dni pred občnim zborom društvemu predsedništvu; pri tem je merodajem § 40. I. del društvenih pravil.

Rohseldene Baskleider fl. 9.50 per Stoff zur kompletten Robe und bessere Qualitäten sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — glatt, gestreift, kartiert, genäht, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.). Porto und zollfrei in die Wohnung am Private. Muster angehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

Soden-Fabrik G. Henneberg (k.u.k. Hof). Zurich (3)

Dobiva se zajemce v nadpisani lekarni aka se naroča po pošti

Ubald pl.
Trnkóczy

lekar zraven rotova
v Ljubljani
priporoča:

za želodec:

Marijanečiske kapljice za želodec.
Steklenica 20 kr., 6

steklenica 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odrogalje ali želitve kralježje želodec
pri zdravljenju, skaženem želodeci. Skuljati 21 kr., jedan zavojek s 6 skuljami veja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Plominski želitai ali prsi sirup za odražene in otroke; razprtjava sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašli. Steklenica 36 kr., 6 steklenica 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski reet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. Steklenica 50 kr., 6 steklenica 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našteta in vsa druga zdravilna sredstva dobitajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotova

in se vsak dan s prvo pošto razposiljajo.

„Kupuj pri kovaču in ne pri kovaččini“ govori star pregor.

To lahko rečem o svojem zavodu, kajti le takški veliki kupček, kakor moja, imam vsed ogromnega blaga in raznih prednostij malo stroškov, ki končno pridejo kupovalec na dobro.

Krasne uзорce zasebnikom brezplačno in poštne prosto. — Bogata knjiga uзорov, kar končne doslej še ni bilo, še posilja krojačem brez plačane poštnine.

Snovi za obleke.

Peruvijen, in doskin za visoko duhovčino, predpisano blago za uniforme e. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegasec, telovadec, livoce, sukna za biljard in igralne mize, za prelivanje kočij, potne plede od 4-14 gld.

Cene vredno, pošteno, trpežno, čisto volnero sukno in ne cene čunje, ki niso vredne niti toliko, kolikor stane krojač, priporoča

Ivan Stikarofsky

v Brnu, (ki je avstrijski Manchester).

Največja zalogu sukna v vrednosti 1,5 mil. gld.

Razposilja le s povzetjem.

Dopisuje v nemškem, češkem, madjarskem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Stev. 249
Op.

Razglas.

Naznanja se,

javna dražba

zastavlja I. četrletja t. j. mesecov januar, februar in marec 1893. začne v ponedeljek, dn. 11. junija. 1894. ter se bo nadaljevala naslednje četrte in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavljanice in ž no zdržene hraničnice.

V Gorici, dne 8. maja 1894.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršek.

Zahvala.

O priliki prebridke, nemudomestne izgube našega srčno ljubljenega sopoga, oziroma očeta, tanta in deda gospoda

Andrej-a Jeglić-a,

vodjo deželne računarije in posestnika,

nam je bilo prijazno sočutje, ki se nam je skazovalo ozi premogih strauj, velika tolažba v težkih trenotkih naše najglobokejše žalosti.

Štejemo si zategadel v dolžnosti, tem potom zahtevali vso častito gospodo, prijatele in znance, ki so nam med kratko boleznijo in ob nepričakovani smrti na kakoršenkeli način skazovali svoje blagodejno sočutje. Še posebe pa iskreno zahtvaljajemo tisto gospodo, ki je v slabem vremenu spremila zemške ostanki ljubljenega pokojnika do cerkvice sv. Križa in celo dalje do kolodvora. Presrečna bila dalje darovalcem premogih krasnih venec, gg. Šitalniškim in Šentpeterskim pevcom ter njih pevovočji č. g. Ljud. Ladiča za ginstivo petje v slovno načetu predlagemu pokojniku. Sploh vsem, ki so na kakoršenkeli način povelčali tužno slovesnost ali izkazali nam svoje prijazno sožalje.

V GORICI, 16. maja 1894.

Rodbina Jegličeva.

USTANOVLJENO 1820.

Srebrna svetinja v Parizu 1878.

Gostni in priznani diplomi na Dunaju 1873.

INSAM & PRINOTH

St. Ulrich in Gröden (Tirol).

se priporočata za cerkvena dela iz lesu, kakor:

oltarji, prižnice, spovednice, kriščniki, križevi poli, sveti

kipi, razpela, jaslice, itd. itd.

po zelo nizkih cenah.

Čenki brezplačno in poštarine prosto.

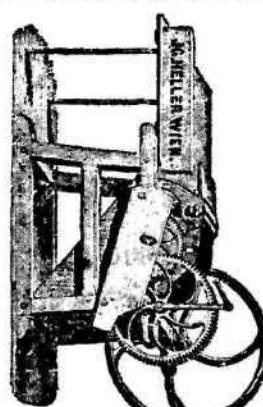
Spršalo. Gospoda INSAM in PRINOTH v St. Ulrich-

Gröden (Tirol) sta izgolovila krizev pol za župno cerkev v Kaindorfu (Štajersko) v popolno zadovoljnost izvedencev, da v

največje občudovanje domaćinov, in to v določenem času in za prav zmerno ceno. Morem ju torej vsem če, cerkvenim oskrbnikom prav toplo priporočati.

Cerkveno predstojništvo v Kaindorfu, Štajersko.

Jos. Thurner, kapelan

Bogato ilustrirani 192 str. obsožen cenik v slovensko-nemškem ali italijansko-nemškem jeziku posilja na zahtevo brezplačno.

Razprodajalec se iščejo.

Vsi stroji za poljedelstvo.

Posebnosti

Treba naročati le pri tvrdki Ig. Heller. Stiskalnice za seno, slamo in za nakladanje raznih vrst. Hidravlične stiskalnice. Diferencialne viteske stiskalnice. Nove skropilke profili peronospori, način Vermorel. Samostojne skropilke profili peronospori v bakru z zračno hlačko.

Novi sadni mlini in sadne stiskalnice.

Aparati za parjenje krme, za varčno kuhanje, za trgovate grozdja, za sušenje sadja in zelenjadi, za robkanje tuiscev, trieri, mlatilnice, rezalnice, mlini za debelo moko itd.

Lito železo surovo ali pripravljeno k vsem storjeni po najnižjih cenah in najugodnejših pogojih.

Posilja izdelke pod jamstvom in na poskušnjo

IG. HELLER, Dunaj

22 Praterstrasse St. 49.

Svari se pred kupovanjem ponarejl.

Učenca

v slikarski in risarski ateljer sprejetem po ugodnih pogojih. — Učenec je moral dobro dovršiti ljudsko šolo; prednost imajo ti, ki so obiskovali kakve šole v mestu. — Starost od 14 let naprej.

Sprejet bi tudi slikarskega pomočnika za historične slike.

Ivan Nep. Gosar

akad. slikar

v Gorici, na Travniku 5, Et.

Čudovite kapljice sv. Antona Padovanskega

Neprekosljive zarad čudovitih močij in odstranijo v kratkem času s priprosto rabo ene živilice dvakrat na dan, vsakter bolezen želodečno, zlate žile, omotice, hipokondrije, na jetrih, skažene krv.

Cene ene steklenice 30 kr.

Prodaja se v vseh glavnih lekarinicah na svetu. Za narocitev in posiljave pa edino v lekarinci

Cristofoletti v Gorici.

Od premogih zahval na priobčenju tu le dve:

V Št. Štebri na Koroskem, 17 apr. Z velikim veseljem Vam naznjam, da je moja mati ozdravela, ko je zaužila 2 stekl. Vasih slavnosnih kapljic sv. Antona. Imela je krč v prsih, katerega mnogi zdravniki niso mogli ozdraviti, dokler me srečen slučaj ni opozoril na Vaše čudovito zdravilo. Posljite mi . . . itd. Janez Končnik.

Malchenberg. Nad 20 let ipel sem na steni bolezni, dokler nisem začel uporabljati svojevih kapljic sv. Antona. Prosim, da mi zoper posluje . . . itd. Johann Krautitsch.

Vozni listi in tovorni listi v

Ameriko.

Kraljevski ledijki postni parobrovi „Red Stearn Linie“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncessjonovana vrla, od e. kr. avstrijske vlade. Na upraševanja odgovarja točno: koncessijami za stop

„Red Star Linie“ na DUNAJU, IV Weyringergasse 17 ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U

Statbureau & commercieller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Hitri računar

je izdelan in je diskant v 3 jezikih: nemški, laški in slovenski. Stane trdo vezan le

30 kr.

Svetovno ime so si pridobili moji

Goldin-prstani

kos samo po 1 gld. 50 kr.

Te prestane od zlatih niti strokovnjaki ne morejo razloževati in so moderno elegantno napravljena.

Moji goldin-prstani ostanejo vedno jednaki, za kar jaz pismeno 5 let jamečim

Š. 142.
Goldin-prstan
z indijskim izdelkom
gld. 150

Š. 142.
Goldin-marmizki
prstan s kamnom
gld. 150

Š. 67.
Goldin-pečatni prstan
z inim, anelom
gld. 150

Š. 147.
Goldin-lord-prstan
z kamnom
gld. 150

Goldin-poročni prstani komad gld. 120

Za mero prsta zadostuje poslati izrezek papirja.

Ilustrirani ceniki brezplač